

Veszélybe került a Filharmóniai Társaság Zenekarának további működése

Alapítójuk, Erkel Ferenc Gyászindulójával tüntettek

Európa legrégebbi társulatai közé tartozik a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara. Az együttes, amelyet 1853-ban Erkel Ferenc alapított, életre hívása óta egyesületi formában működik. Az elmúlt másfél évszázad alatt olyan művészek irányították, mint Erkel Sándor, Kerner István, Dohnányi Ernő, Ferencsik János, Kórodi András Erich Bergel vagy ma Rico Saccani. Akárcsak egykor, az együttes koncertjei most is telt házak előtt kerülnek színre. Az idén átvehették a főváros legrangosabb elismerését, a Pro Urbe-díjat is, sőt vezető karnagyuk a Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztjét is megkapta. A zenekar folyamatos működését csak nagy ritkán szakították meg tragikus történelmi események, ilyen volt az 1944-es német megszállás vagy az 1956-os forradalom. Ezeket az időszakokat mindig a hatalmas többletenergiaikat követő újrakezdés követte, és sajnos elképzelhető, hogy ismét ez vár az egyesületre. Veszélybe került ugyanis az együttes további léte, hiszen az előzetesen ígért és eddig egyetlen költségvetési forrásként kapott 50 millió forint támogatás helyett az áthidaló zenekari támogatásból, Bozóki András kulturális miniszter keretéből először semmit, majd csak 12 milliót kapott. A Filharmóniai Társaság ezért – mivel a „szolgálati út” végigjárása sem segített- május 27-én demonstrációt tartott a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma előtt, s petíciójukat Vass Lajos politikai államtitkár vette át. Az egyesület vezetője, Melis Béla elmondta, minden eszközzel továbbra is küzdeni fognak azért, hogy valahogyan előteremtsék az életben maradásukhoz szükséges összeget.

A Budapesti Filharmóniai Társaság anyagi kálváriája 1994-ben kezdődött, addig ugyanis a minisztériumi mecénatúra-keretből zökkenőmentesen kapták meg a számukra szükséges támogatást. A Nemzeti Kulturális Alap megszületésével azonban lehetetlen helyzetbe kerültek, mert pályázati úton már csak a töredékét kapták a korábbi összegeknek, hiszen a sok intézmény mellett a keret felaprózódott. Másfél esztendő élet-halál harc következett, s ekkor derült ki, a többi zenekartól eltérően sem önkormányzati, sem állami támogatásra nem számíthatnak. A sajtóban is nagy visszhangot kiváltó, válságos helyzetet végül Magyar Bálint akkori kulturális miniszter segítségével oldották meg. Neki köszönhetően ugyanis 1996-tól a miniszteri keretből pályázat útján kapják a támogatást, ami biztosítja a 15 bérletes előadásuk, három: Dohnányi-, Kodály- és Mahler-sorozatuk megtartását. Az eltelt évek alatt törzsközönségük száma már 2500 főre nőtt, s hangversenyeket, melynek az Operaház ad otthont, táblás házak előtt tarthatják meg.

Az utóbbi öt esztendőben a társaság minden esetben az adott év januárja és márciusa között pályázat útján a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) miniszteri kere-

téből megkapta az éves költségvetési támogatásának legalább a felét. A második részletet az NKA mindig augusztus hónap végén utalta át a BFT folyószámlájára. Ez a rendszer lehetővé tette a zenekar folyamatos működését és programjainak tervezhetőségét. (Az együttes tagjai és vezetői nem fix fizetést kapnak, hanem fellépéseik után honoráriumot, s költségvetésük több mint harmadát, mintegy 30 millió forintot maguk teremtik elő szponzori támogatásból, pályázatokból, illetve jegybevételekből.)

A Filharmóniai Társaság 2003. november 20-án ünnepelte fennállásának 150 esztendő jubileumát, s ebből az alkalomból Hiller István kulturális miniszter beszédében maximális elismerésként támogatásáról biztosította az egyesületet. Ennek köszönhetően tavaly 65 millió forintot kaptak, amely egy része 15 millió az NKA miniszteri 2003-as keretéből, a többi pedig a frissen létrehozott konszolidációs keretből származott. Az erről szóló minisztériumi sajtótájékoztatón, 2004 májusában hangzott el az is, hogy a BFT jövőbeli támogatását is ez a keret hivatott megoldani.

Melis Béla gordonkaművész, a BFT választmányának elnöke elmondta, az új

helyzetnek megfelelően a 2004 októberében Hiller István miniszternek írott levelében jelezte, megértve a tárca anyagi helyzetét, a 2005-ös évre a konszolidációs keretből már tavaly is rendelkezésükre álló 50 millió forint biztosítását kéri hangversenyeik terv szerinti megvalósításához. A levelére karácsony előtt kapott választ, amelyben a támogatási szándékot megerősítették, de türelmüket kérték. Melis március elején időpontot kért a közben kinevezett Bozóki András minisztertől, hogy az eddigi gyakorlatnak megfelelően, személyesen is megismerethesse vele a másfél évszázados testület finanszírozási gyakorlatát. A tárca titkárságától azonban azt az információt kapta, hogy a miniszter elfoglaltsága miatt erre belátható időn belül nem kerülhet sor. Ezért Melis Béla 2005. március 16-án írt egy levelet, amelyben tájékoztatta Bozóki Andrást a BFT további működését érintő létfontosságú tudnivalókról. Soraira azonban a mai napig nem kapott választ...

Az elnök így a NKÖM Zenei és Művészeti Főosztály vezetőivel tartotta telefonon a kapcsolatot, de az éves támogatás összegéről szóló miniszteri értesítés csak nem akart megérkezni...

Eközben, 2005. április 27-én *Csengery Adrienne*, a Magyar Zenei Tanács elnöke, *dr. Gyimesi László*, a Magyar Zene-művészek és Táncművészek Szakszervezetének főtitkára és *Popa Péter*, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöke is levéllel fordult Bozóki András kulturális miniszterhez. Ebben leírták, hogy döbbenet értesültek arról a hírről, mely szerint 2005-ben a NKÖM nem tervezi – ellentétben az elmúlt évek gyakorlatával – az ún. konszolidációs keret biztosítását. Így ugyanis megoldhatatlan helyzetbe kerül néhány, a magyar zenei életben meghatározó jelentőségű együttes, s mindez helyrehozhatatlan károkat okoz a magyar és az európai zenekultúrának. Hangsúlyozták, hogy ilyen lépésre a jelenleginél nehezebb gazdasági körülmények között sem szánta el magát egyetlen kulturális kormányzat sem. A támogatás hiánya olyan együttesek alapvető létét veszélyeztetik, mint például a legnagyobb múltra visszatekintő Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara vagy mint az elmúlt esztendőik vitathatatlanul legkiemelkedőbb új együttese, a Danubia Szimfonikus Zenekar. A levél a következő sorokkal zárult: „Abban az esetben viszont, ha ez a hír igaz, és a zenekarok támogatására nincs forrás, akkor arra kérjük Önt, hogy ezt a döntést vizsgálja felül, és legalább az el-

múlt évi szinten biztosítson támogatást az ún. zenekari konszolidációs keret fenntartásával és felosztásával.”

Május elején Melis Béla a NKÖM zenei és művészeti főosztályának vezetőitől arról értesült, hogy a miniszteri és a konszolidációs keret elosztásáról csak május 9. után kaphatnak tájékoztatást, s megtudta azt is, hogy a BFT-t ötvenmillió forintos támogatásra terjesztették elő. A döbbenetes hírt, hogy az előterjesztett összeg a miniszteri keretben nem áll rendelkezésre, s így a Társaság számára nem jutott pénz, május 10-én kapták. Ugyanekkor értesültek arról is, hogy megpróbálnak 30 millió forintot valami más forrásból előteremteni számukra. Tíz nappal később, május 20-án aztán a kulturális tárca azt adta hírül, hogy az önhibájukon kívül nehéz helyzetbe került zenekarokat a saját keretéből Bozóki András együtttéve 50 millió forinttal támogatja. Az összeget a következőképpen osztották szét:

A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara – 12 millió Ft
 Liszt Ferenc Kamarazenekar – 10 millió Ft
 Danubia Szimfonikus Zenekar – 10 millió Ft
 Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar – 8 millió Ft

Budapest Jazz Orchestra – 5 millió Ft
 Budapesti Vonósok Kamarazenekar – 1,5 millió Ft
 Weiner-Szász Kamarazenekar – 1,5 millió Ft
 Magyar Virtuózok Kamarazenekar – 1,5 millió Ft

(Csak összehasonlításként idézzük fel a tavalyi számokat is:

A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara – 50 millió Ft
 Liszt Ferenc Kamarazenekar – 35 millió Ft
 MÁV Szimfonikus Zenekar – 35 millió Ft
 Rádiózenekar – 30 millió Ft
 Rádióénekkar – 8 millió Ft
 Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar – 35 millió Ft
 Osztrák–Magyar Haydn Zenekar – 12 millió Ft
 Rajkó zenekar – 5 millió Ft
 Danubia Szimfonikus Zenekar – 15 millió Ft)

A NKÖM sajtóközleménye szerint: „a kulturális tárca azon dolgozik, hogy ne legyen szükséges évről évre áthidaló támogatásra, és így a zenekarok – és a többi művészeti ág – támogatása ne az adott év költségvetési lehetőségeinek legyen kité-

ve. A cél az, hogy a zenekarok hosszú távon tervezhető módon juthassanak támogatáshoz. Ezt célozza az NKA jövő évtől tervezett strukturális megújítása, amely rugalmasabbá és a költségvetéstől függetlenné teszi a jelenlegi támogatási rendszert.”

A BFT-nek azonban ez a pénz csak arra elég, hogy rendezett körülmények között, adósság nélkül függessze fel működését. A 12 millió forintból ugyanis csak a „belső tartozásai” egy részének kifizetésére futja, hiszen az együttes tagjai január óta csak honoráriumuk előlegeért játszottak. Más lehetőség híján az egyesület május 27-én demonstrációt szervezett a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma elé. A művészek transzparensekkel vonultak a tárca székházához a következő feliratokkal: „Mi is a nemzeti kulturális örökséghez tartozunk!”, „Gyászunkban osztozik: Kodály, Dohnányi, Erkel, Bartók”. Egy fekete koporsót is letettek a minisztérium épülete előtt, amelyre ez volt ráfestve: A Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara élt 152 évet. Az együttes *Kovács János*, a BFT első vendégkarmestere vezényletével eljátszotta Erkel Hunyadi Lászlójából a Gyászindulót, majd a különböző médiumok kitüntetett figyelmétől kísérvé Melis Béla átadta petíciójukat *Vass Lajos* politikai államtitkárnak.

Bozóki András még ezen a napon a Kossuth Krónikának azt nyilatkozta, hogy május 30-án, a miniszteri értekezleten megbeszélést tartanak a zenekarok további sorsáról, s azt ígérte, megnézi, hogy milyen megoldást tudnak találni a Filharmoniai Társaság gondjára. Vass Lajos is több orgánumnak elmondta, megvizsgálják, honnan lehetne még pénzt előteremteni az együttes számára.

Erre pedig mielőbb szükség lenne, hiszen az Operaház május 23-tól kezdte volna meg a BFT 2005/2006-os bérleteinek árusítását, ám a meghirdetett koncertsorozatokra pillanatnyilag semmi fedezetük sincs. Kénytelenek voltak ezért a bérletváltás idejét a június 6-tól 9-ig tartó periódusra halasztani, s remélik, addig sikerül tisztázniuk a támogatás körüli vitát.

Ha ugyanis végül nagyságrendileg kevesebb pénzt kapnának, mint ötvenmillió forint, akkor mindenképpen csökkenteniük kellene bérleti előadásai számát, valamint a tagok honoráriumát is, pedig ez az összeg most is csak egy része annak,

mint amit néhány más fővárosi együttes fizet muzsikusaiknak.

Melis Béla azt mondja, nincsenek túlzott igényeik, hiszen azzal szemben, hogy egy-egy szimfonikus zenekar fenntartási költségei százmilliókban mérhetőek, a nemzeti zenekari hangversenykultúrát megteremtő Budapesti Filharmonikusok ennek töredékéből működnek.

S azt sem érti igazán, ha a minisztériumban az év elején világossá vált, hogy nincs fedezet a zenekari konszolidációra, miért nem kapott erről értesítést legalább akkor, amikor február végén arról értesülhetett a közvélemény, hogy a Budapesti Fesztiválzenekar állami részről 375 millió

forintos támogatást kap az idén, s ebből 75 millió miniszteri keretből származik. Ezt az elosztásról szóló hírt csak azért említi, mert 2005-ben ez volt az első tájékoztatás, amely a miniszteri keret felosztásának megkezdéséről szólt. Ők pedig tíz év óta ehhez a kerethez tartoznak...

A választmány elnöke a demonstráció után, a politikai államtitkárral történt beszélgetés alapján bízik abban, hogy sikerül valamilyen megoldást találni, s a legnagyobb múlttal rendelkező magyar zenekar őszől is a megszokott rangos koncertkínálatával várhatja az érdeklődőket.

R. Zs.

BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG
H-1065 BUDAPEST, HALJÓS U. 8-10
TEL.-FAX: (361)3319-478

BUDAPEST PHILHARMONIC ORCHESTRA

**A Budapesti Filharmoniai Társaság
petíciója**

Bozóki András miniszter úrnak

Tisztelt Miniszter Úr!

Értéket létrehozni eltöltött szándékkal, megőrizni éveken- évtizedeken esetleg évszázadokon keresztül végzett kitarató munkával lehet.

A Budapesti Filharmoniai Társaság története ezt példázza. Nemzeti himnuszunk szerzőjének, Erkel Ferencnek 1853. novemberében életre hívott első hangversenye jelentette kiindulópontját Magyarország első hivatásos hangversenyzenekara – európai léptékben is mérhető – munkásságának. Az alapítótól kezdve Richter Jánoson, Erkel Sándoron, Kerner Istvánon, Dohnányi Ernőn, Bartók Bélán, Kodály Zoltánon, Ferencsik Jánoson, Kórody András on, Erich Bergelen, és most Rico Saccanin keresztül vezet a sor, akik mind e Társaság művészi meghatározóiként dolgoztak a zenekar elismerésre méltó színvonalának megőrzéséért és fejlesztéséért. Az eltelt másfél évszázad alatt hat operaházi muzsikusergeneráció tekintette kiemelkedően fontos önálló feladatának a hazai hangversenykultúra legnemesebb hagyományainak megőrzését. Tették mindezt sokszor a teljes rivaldafényben, máskor a szürke hétköznapok nemes indíttatású szebbé tételéért. A folyamatos működést csak nagy ritkán szakították meg tragikus történelmi események, mint az 1944-es német megszállás, vagy 1956-os forradalom. Ezeket az időszakokat mindig a hatalmas többletenergát igénylő újrakezdés követte.

Most ismét – akaratunkon kívül – egy ilyen tragikus helyzetbe kerültünk annak ellenére, hogy nem a történelem lépett fel kényszerítő erőként.

1989. óta a Zenekar ismét hagyományai szerinti önálló bérletsorozatokban adja hangversenyeit. Több éves munkával vált csak elérhetővé mára, hogy közel 2500 állandó bérlelőnk van, telt házak előtt játszunk, évente 15 saját szervezésű koncertünkön tizenöt-tizenhatezer zeneszerető hallgatónk van.

Az utóbbi tíz évben az Nemzeti Kulturális Alapprogram miniszteri keretéből származó állami támogatás tette lehetővé a folyamatos, tervezhető működést egészen az év május 10-ig. Ekkor – minden előző hitegetés ellenére – ért minket a hír, hogy az Ön keretéből nem áll módjában a Budapesti Filharmoniai Társaságot támogatni. A későbbiek során talán a nyilvánosság hatására, mégiscsak részeshülhetünk az előre tervezett összeg mintegy 20%-ban, mely csak arra nyújt lehetőséget, hogy rendezett körülmények között, adósság nélkül függesszük fel működésünket.

Értéket, sőt nemzeti kulturális értéket elpusztítani egy tollvonás kérdése. Ez a toll az Ön kezében volt akkor, amikor nem biztosította a Budapesti Filharmoniai Társaság működéséhez szükséges minimális támogatást. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, mint neve is jelzi, a magyar kultúra értékeinek -s ezen belül a nemzeti zenekari hangversenykultúra megteremtőjének, a Budapesti Filharmoniai Társaságnak- megővését is hivatott szolgálni.

Tisztelt Miniszter Úr! Ebben a súlyos helyzetben kérjük Önt, hogy a miniszteri keretből elmaradt támogatást más forrásból – legalább jelentős mértékben – szíveskedjék előteremteni. Ellenkező esetben a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma tekintse a 152. éves Budapesti Filharmoniai Társaságot saját halottjának.

Tisztelettel: a Budapesti Filharmoniai Társaság tagsága